

EDITURA PARALELA 45

Acest auxiliar didactic este aprobat pentru utilizarea în unitățile de învățământ preuniversitar prin OMEN nr. 3530/04.04.2018.

Redactor: Ioan Es. Pop
Machetare: Alexandru Ene
Coperta colecției: Ionuț Broșțianu
Prepress: Marius Badea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DAVIDOIU-ROMAN, ANCA

Limba și literatura română : standard : clasa a IX-a / Anca

Davidoiu-Roman, Luminița Paraipan, Dumitrița Stoica. - Ed. a 2-a, rev. -
Pitești : Paralela 45, 2014

ISBN 978-973-47-1893-1

I. Paraipan, Luminița
II. Stoica, Dumitrița

811.135.1(075.35)
821.135.1.09(075.35)

Copyright © Editura Paralela 45, 2014

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

Anca Davidoiu-Roman, Luminița Paraipan, Dumitrița Stoica

Limba și literatura română

Clasa a IX-a

STANDARD

Ediția a doua, revizuită și adăugită

Citiți material suplimentar gratuit online:

http://www.edituraparalela45.ro/download/material_auxiliar_gratuit.rar

CUVÂNT-ÎNAINTE

Lucrarea de față este concepută ca o nouă modalitate de învățare, integrată (inter- și transdisciplinară), funcțională și aplicativă, a limbii și literaturii române în perioada școlarității obligatorii, în conformitate cu tendințele metodologice actuale, care pun accent pe formarea competențelor de comunicare necesare în toate domeniile de cunoaștere și de activitate. Cartea propune elevilor și profesorilor un demers didactic modern, orientat de câteva opțiuni. Autoarele consideră că avem nevoie de o școală a fundamentelor și a dialogului, motiv pentru care auxiliarul include preponderent texte de mare ecou cultural sau semnate de mari scriitori, de la *Cântarea Cântărilor* sau *Odiseea* lui Homer, la Creangă, Caragiale, Mircea Eliade, Preda sau Mircea Cărtărescu. Receptarea lor presupune o inițiere în istoria și teoria literaturii prin intermediul unor noțiuni sau informații culturale incluse la rubrici ca *Memo*, *Lector fidelis* sau *Ofertă de interpretare* ori la sintezele tematice care încheie fiecare capitol. Elevii sunt provocați la o lectură activă prin numeroase exerciții și teme, care vizează atât specificul literaturii, cât și probleme de interferență a artelor, de comunicare în spațiul public, de precizare a unor valori culturale, morale și civice esențiale pentru un demers educativ autentic. În plus, cerințele sunt proiectate gradat, în funcție de dificultate, și marcate diferit, asemeni nivelurilor din jocurile virtuale, unde trebuie să câștigi „putere” pentru a avea acces la o treaptă superioară.

Astfel, concepută conform programei de limba și literatura română, lucrarea este mai bogată decât un manual; ea conține toate cele zece teme de studiu recomandate de programă (*Adolescența; Familia; Iubirea; Lumi fantastice; Confruntări etice și civice; Joc și joacă; Școala; Scene din viața de ieri și de azi; Aventură, călătorie; Personalități, exemple, modele*), dând profesorilor posibilitatea să aleagă comod o temă sau alta, în funcție de profilul și specializarea claselor și de numărul de ore pe săptămână și, de asemenea, conform principiului accesibilității în raport cu nivelul dezvoltării intelectuale și de cultură generală al elevilor. Un capitol separat îl constituie *Literatura și alte arte*, în care se studiază relația dintre literatură și alte limbaje artistice (spectacolul dramatic, limbajul cinematografic, artele plastice), contribuind la formarea sensibilității estetice a elevilor, la conștientizarea propriei identități culturale și la interesul acestora pentru varietatea formelor de expresie artistică. Textele propuse se caracterizează prin **atractivitate, valoare** și prin **varietatea** autorilor selectați, urmând recomandarea programei de a include scrieri și produse culturale ce aparțin literaturii universale.

Structura modulară a auxiliarului le permite profesorilor să caute soluțiile optime pentru organizarea parcursului didactic. Domeniile de studiu sunt organizate în cinci module: *Ficțiunea literară, Ficțiune și realitate, Comunicare, Sinteză tematică și Evaluare*. Fiecare unitate debutează cu un segment destinat elevilor, constând în prezentarea textelor studiate, enumerarea competențelor urmărite prin respectiva unitate, sintetizate în paragraful *Ce vei învăța* și în cuvintele-cheie. **Ca noutate**, profesorii au posibilitatea de a-și elabora propriul portofoliu și de a-l completa cu o serie de instrumente didactice marcate cu **PP**. Elevii, îndrumați de profesor, își pot crea propriul portofoliu al disciplinei, dar au și posibilitatea de a nota compunerile, creațiile și reflecțiile proprii, pe care să le împărtășească prietenilor, colegilor pasionați de lectură și scriere creativă. În acest sens, am notat cu **PE** secvențele de învățare pe care elevii le vor consemna în portofoliul disciplinei. Elaborând propriile portofolii, elevii pot obține credite pe care profesorii le pot trece în catalog sub formă de note semestriale. Utilizând metoda portofoliului, profesorii vor avea posibilitatea de face o evaluare continuă, complexă și antrenantă a progreselor învățării fiecărui elev în parte.

Nu în ultimul rând, auxiliarul este un produs **multiform și multifuncțional**: lucrare de referință destinată atât profesorilor, cât și elevilor, o „enciclopedie de buzunar”, dar și **instrument didactic digital gratuit** care organizează în mod concret competențele prevăzute de programă. În perioada contemporană, învățământul românesc nu mai poate ocoli sistemele moderne de comunicare și informare. În acest sens, cartea răspunde provocărilor unei educații corelate cu dezvoltarea tehnologică: folosind codul de acces online pe site-ul www.edituraparalela45.ro se pot obține și alte materiale didactice (*teste pentru fiecare unitate, însoțite de bareme de corectare și sugestii de rezolvare, galerii de imagini, lecții videoproiectabile în clasă și planuri de lecție, miniproiecte, demersuri didactice explicate, prezentări în format Power Point, dosare pedagogice, linkuri utile către resurse video și audio* etc.).

Folosită în clasă, sub îndrumarea directă a profesorului, sau acasă, în activitatea independentă, lucrarea de față se va dovedi eficientă și stimulativă atât pentru elevi, cât și pentru profesori și părinți.

AUTOARELE

cuprins

Evaluare inițială.....9

Ficțiunea literară.....14

1. *La Medeleni* de Ionel Teodoreanu (L.P.).....14

- O vârstă inefabilă
- Iubirea adolescentină
- Forme ale scrisului în adolescență
- Literatură și literaturizare

2. *Exuvii* de Simona Popescu (L.P.).....19

- Rafinamentul limbajului
- *Adolescentina singurătate* – încercare de autodefinire
- Conexiuni culturale

3. *De veghe în lanul de seară* de J. D. Salinger (L.P.).....25

- „Sunt cel mai mare mincinos pe care l-ați cunoscut vreodată”
- Vârsta contestației și a inadapării
- Teme, motive, simboluri

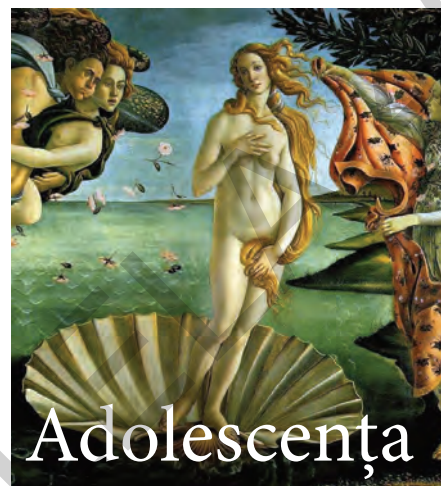
Comunicare.....29

- **Textul științific:** *Dicționar de sociologie* – coord. Cătălin Zamfir, Lazăr Vlăsceanu (L.P.)
- **Funcțiile limbajului** (L.P.)

Sinteză (D.S.).....33

- În fața oglinzii
- Narcis și Goldmund
- Între normă și libertate
- Exerciții

Evaluare (A.D.-R.).....36

Adolescența

unitatea 1

Familia

unitatea 2

Ficțiunea literară.....38

1. *Mara* de Ioan Slavici (A.D.-R.)...38

- Mara și copiii ei
- Celelalte familii
- Perspectiva narativă

2. *Gaițele* de Alexandru Kirițescu (L.P.).....45

- Genul dramatic
- În spatele cortinei
- „Lasă, frate, că suntem în familie”

3. *Familia Adam* de Michel Tournier (A.D.-R.).....49

- Mitul biblic al lui Cain și Abel
- Deturnarea mitului
- Interferența artelor

Comunicare.....55

- Stilul juridic-administrativ (oficial): **Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului (L.P.)**

Sinteză (A.D.-R.).....57

- O temă culturală universală
- Viziunea asupra familiei în literatura română
- Exerciții

Evaluare (A.D.-R.).....62

Ficțiunea literară.....64

1. *Cântarea Cântărilor* (D.S.).....64

- „Vin cu mirosul și-ai da, ca să bei,/ Suc de rodii culese-n livadă la mine...”
- „Ca pe-o pecete mă pune pe inima ta,/ Pe brațele tale ca o pecete...”

2. *Maitreyi* de Mircea Eliade (D.S.)....71

- Dragoste și norme sociale
- O viață, mai multe romane

3. *Romeo și Julieta* de William Shakespeare (D.S.).....77

- Tragedia

Ficțiune și realitate.....80

- **Textul epistolar:** *În arșița dragostei. Poeme și confesiuni despre Mircea Eliade* (D.S.)

Sinteză (D.S.).....83

- Literatură și mit
- Poezia romantică a iubirii
- Proza și teatrul iubirii
- Exerciții

Evaluare (D.S.).....86

Iubirea

unitatea 3

► Cuprins

Ficțiunea literară.....88

1. *Lostrita* de Vasile Voiculescu (A.D.-R.)..88

- Povestirea în ramă
- Teme și motive fantastice
- Arta narativă
- Interferența artelor

2. *Cartea de nisip* de Jorge Luis Borges (A.D.-R.).....95

- Eul narator
- Carte sacră vs carte diabolică
- Să povestești simplu
- Interferența artelor

3. *Steaua* de Arthur C. Clarke (A. D.-R.)...102

- Timp și spațiu
- Știință și religie
- Arta narativă

Comunicare.....109

- Stilul publicistic: Pandora este fantezie și... realitate! (A.D.-R.)

Sinteză (A.D.-R.).....112

- Fantasticul
- La granița dintre real și ireal
- Teme și motive
- Literatura SF
- Exerciții

Evaluare (A.D.-R.).....116

Ficțiunea literară.....118

1. *Fata babei și fata moșneagului* de Ion Creangă (D.S.).....118

- Triumful binelui
- Viziunea comică

2. *Pădurea spânzuraților* de Liviu Rebreanu (D.S.).....124

- Tema războiului
- O criză de conștiință

3. *Antigona* de Sofocle (D.S.).....131

- Tema destinului
- „În lume-s multe mari minuni;/ Mai mari ca omul însă nu-s!”

Comunicare.....163

- Eseul: *Homo ludens* de Johan Huizinga (L.P.)

Sinteză (A.D.-R.).....165

- Jocul – un concept cultural
- Literatura și jocul
- Exerciții

Evaluare (D. S.).....170

Ficțiunea literară.....146

1. *REM* de Mircea Cărtărescu (L.P.)...146

- Ficțiunea – jocul imaginației
- Din inima ficțiunii spre realitate

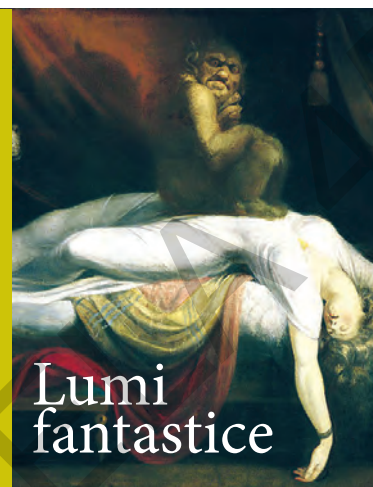
2. *După melci* de Ion Barbu (L.P.).....153

- Structura baladei
- Joc și cunoaștere
- De-a poemele

3. *Alice în Țara Minunilor* de Lewis Carroll (D.S.).....159

- Un joc cu reguli încălcate
- Fantezii și realitate

unitatea 4

Lumi fantastice

Ficțiune și realitate.....137

- Romanul grafic: *Persepolis* de Marjane Satrapi (D.S.).....137

Sinteză (D.S.).....140

- Tragedie, comedie, dramă
- De la morala convențională la autenticitate
- Rinocerizare și umanism
- Exerciții

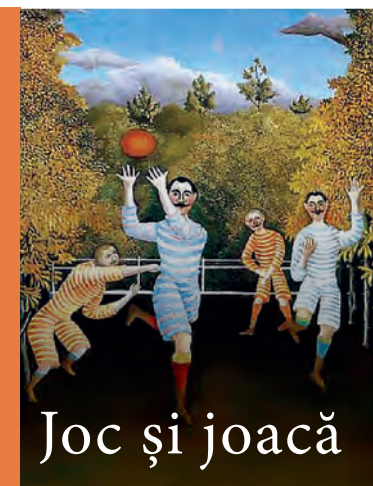
Evaluare (D.S.).....144

unitatea 5

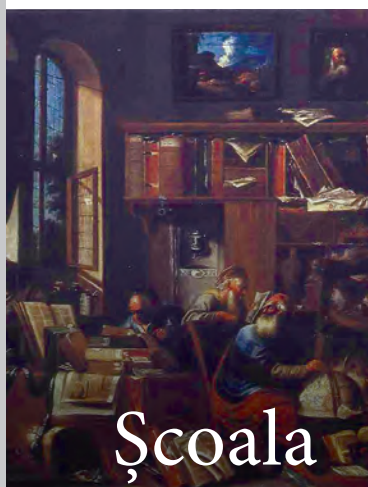

Confruntări etice și civice

unitatea 6

Joc și joacă

Școala

unitatea 7

Ficțiunea literară.....172

1. *Lanțul slăbiciunilor* de I. L. Caragiale (D.S.).....172
  - Intrigă și deznodământ
  - Ironie și comic
2. *Călătoriile lui Gulliver* de Jonathan Swift (D.S.).....176
  - Fantezie și utopie
  - Distopia – ironie, comic și absurd
3. *Prima lecție de geometrie* de Ovid S. Crohmălniceanu (D.S.).....182
  - Nevoia de poveste
  - Conjunctura miraculoasă a astrelor

Comunicare.....186

- **Textul argumentativ: Iritări** de Andrei Pleșu (D.S.)
- Comunicarea verbală, nonverbală și paraverbală (D.S.)

Sinteză (D.S.).....190

- Școala comică
- „*Domnule, unde ne ducem noi acum?*”
- De la Castalia la umorul negru
- Exerciții
- Proiect: „Școala altfel” (L.P.)

Evaluare (D.S.).....194

Ficțiunea literară..... 196

1. *Dimineață pierdută* de Gabriela Adameșteanu (A.D.-R.).....196
  - Micile istorii personale și Istoria
  - Arta narativă
  - Stilul colocvial
2. *Scrisoarea IX (Fiziologia provincialului)* de Costache Negruzzi (L.P.).....203
  - Savoarea trecutului
  - Portret de ieri – trăsături/contururi
  - Portret de ieri și de azi
3. *Calul* de Marin Preda (A.D.-R.)..207
  - Un om și un cal
  - Perspectiva narativă
  - Interferența artelor

Comunicare.....211

- **Textul descriptiv: În intimitatea secolului 19** de Ioana Pârvolescu (L.P.)

Sinteză (A.D.-R.).....212

- Literatură, societate, istorie
- Scene din viața de ieri și de azi
- Exerciții

Evaluare (A.D.-R.).....216

Scene din viața de ieri și de azi

unitatea 8

Aventură, călătorie

unitatea 9

Ficțiunea literară.....218

1. *Istoria unui galbân și a unei parale* de Vasile Alecsandri (A.D.-R.).....218
  - Sertarele povestirii. Alegoria
  - Miturile aurului
2. *Odissea* de Homer (A.D.-R.).....223
  - Muza poeziei
  - Aventurile lui Ulise
  - Între mit și realitate
  - Structura narativă
  - Oameni „mâncători de pâine” vs monștri
  - Cuvinte celebre
  - Interferența artelor
3. *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe (A.D.-R.).....232
  - *O robinsonadă*
  - Mitul eroului civilizator și al bunului sălbatic

Ficțiune și realitate.....236

- Drumuri...
- ...și călători
- **Textul publicitar: Pe Drumul Mătășii** (A.D.-R.)

Sinteză (A.D.-R.).....240

- Literatura și călătoria
- De la *Odissea* la *Odissea* spațiului
- Călătoria și aventura în literatura română
- Exerciții

Evaluare (A.D.-R.).....244

► Cuprins

Ficțiunea literară.....246

1. *Monastirea Argeşului* (L.P.).....246
  - Modele de literatură populară
  - Structura și motivele literare ale baladei
  - Patima creației
2. *Răceala* de Marin Sorescu (L.P.).....253
  - „Neața”
  - O personalitate istorică românească: Vlad Țepeș
3. *Cărțile* de Mihai Eminescu (L.P.).....258
  - Monologul...
  - ...poetic eminescian

Comunicare.....260

- Stilul beletristic (L.P.)

Ficțiune și realitate.....261

- Textul biografic: *Viața lui I. L. Caragiale* de Șerban Cioculescu (L.P.)
- Imaginea unei personalități
- Opinii

Sinteza (A.D.-R.).....264

- Personalități și personaje
- Eroi și antieroi
- Exerciții

Evaluare (A.D.-R.).....266

unitatea 10

Personalități,
exemplu,
modele

Sinteza (A.D.-R.).....268

Literatura și celelalte arte.....273

1. Literatura și spectacolul dramatic: *Englezește fără profesor (Cântăreața cheală)* de Eugène Ionesco (D.S.).....273

- De la text la scenă
- Teatrul absurdului
- O anti-piesă
- Teatrul ca spectacol

2. Literatura și filmul: *Cîțitorul*, regia Stephen Daldry (A.D.-R.).....278

- Contextul istoric
- Teme și motive
- De la carte la film

3. Literatura și artele plastice (A.D.-R.).....284

- Un portret fascinant: *Portretul lui Dorian Gray* de Oscar Wilde
- Sculptura metamorfozei: *Metamorfoze* de Ovidiu
- Album: *Apollo și Daphne* de Gian Lorenzo Bernini

Evaluare finală.....293

unitatea 11

Literatura și
celelalte arte

LEGENDĂ

ușor	mediu	dificil
scala de dificultate a exercițiilor		
vezi materialul online	vezi materialul online	material auxiliar gratuit pe www.edituraparelela45.ro

link extern

PP	PP	portofoliul profesorului
PE	PE	